

Een 70–200mm f/2.8- of f/4-zoomlens

Dit is mijn favoriete lens voor portretten bij natuurlijk licht en of je nu de f/2.8-versie of de f/4-versie kiest, het zijn allebei scherpe, flatterende lenzen (van vrijwel elke lensfabrikant, of het nu Sony, Nikon, Canon, Sigma of Tamron is, is de 70-200 mm een zeer solide lens). Deze lens doet drie geweldige dingen: (1) mensen zien er fantastisch uit! Wanneer je met langere brandpuntsafstanden fotografeert, mijn voorkeur ligt ergens tussen 120 mm en 200 mm, pakt de perspectiefcompressie voor gezichten zeer flatterend uit. Hoewel ik houd van het bereik van 120 tot 200 mm, is echt alles rond 100 mm of meer voldoende. Het gebruiken van zo'n lens met een langere brandpuntsafstand is een van de beste, meest flatterende dingen die je voor je onderwerp kunt doen. (2) Wanneer je een groot zoombereik zoals 70–200 mm gebruikt, heb je veel verschillende compositiemogelijkheden tot je beschikking zonder dat je veel van positie hoeft te wisselen. (3) Omdat je van een afstandje fotografeert, zal je onderwerp zich comfortabeler voelen. Je fotografeert bijvoorbeeld niet een halve meter van hun gezicht, wat je misschien wel zou doen met een lens met een kortere brandpuntsafstand. Als je met professionele modellen werkt, zullen die niet raar opkijken dat je zo dichtbij fotografeert, zij zijn het gewend. Maar als je een portret maakt van de vice-president marketing van een bedrijf of een eindexamenportret van een middelbareschoolstudent, zullen zij zich ongemakkelijk voelen als je zo dichtbij fotografeert en dat is het laatste wat je wilt tijdens een portretsessie. Nog één ding om te overwegen: hoeveel verschil zie je tussen een f/2.8-lens en de f/4-versie? Op het oog? Helemaal niet veel. Maar in je hand (de f/2.8-versie weegt veel meer) en in je portemonnee (hij kost letterlijk ongeveer twee keer zoveel) voel je wel het verschil. Dus als je niet vaak fotografeert in situaties met weinig licht, waar die ene extra stop licht een verschil kan maken, kies dan de f/4.

Een 85mm f/1.8-lens

Als ik niet met mijn 70–200 mm fotografeer, is dat alleen omdat ik mijn tweede lens voor portretten gebruik: de 85 mm f/1.8, waarmee je dankzij dat diafragma van f/1.8 de achtergrond achter je onderwerp nog zachter en aantrekkelijker kunt maken. De algemene regel is: hoe lager het getal, hoe onscherper de achtergrond zal zijn. Nou, als dat het geval is, vraag je je misschien af waarom ik geen 85 mm f/1.4 of zelfs een f/1.2 gebruik. Dat is omdat bij die volledig geopende diafragma's de scherptediepte (het gedeelte dat scherp is) zo klein is dat je gemakkelijk een onscherp portret maakt als je niet voorzichtig bent. Ik heb niet zo veel zin om zeer nauwkeurig te moeten zijn, vooral omdat niemand echt goed kan zien of ik een f/1.8 of een f/1.4 heb gebruikt. Ik heb vergelijkende testen gedaan, hetzelfde onderwerp fotograferend op f/1.8 en f/1.4 en niemand kon me overtuigend vertellen welke opname met welk diafragma werd gefotografeerd. Ze moesten raden en de helft van de tijd hadden ze het mis. Maar het is niet alleen het 'let goed op als je scherpstelt' (meer daarover later in dit hoofdstuk), het is de prijs en het gewicht. Een Nikon 85 mm f/1.4 kost € 1.549 (toen ik dit schreef), maar een Nikon 85 mm f/1.8 kost slechts € 444 en weegt ongeveer een derde minder. Deze kost dus minder dan een derde en weegt een derde minder. Ik bedoel maar. Nog één ding: iedereen heeft in zijn tas tenminste één 'lichtsterke lens' nodig, die ene lens die je in situaties met weinig licht in de hand kunt houden en waarmee je toch een scherpe foto kunt maken (een 'lichtsterke lens' is elke lens waarmee je fotografeert met diafragma's met een zeer laag diafragmagetal, zoals f/2.8, f/2, f/1.8, f/1.4 of f/1.2). Over het algemeen geldt: hoe lager het getal, hoe duurder de lens. Maar net als de Nikon f/1.8 zijn er meer aanbiedingen te vinden, zoals de Canon 85 mm f/1.8, die slechts € 369 kost. Dat is een behoorlijk snelle 'lichtsterke lens' voor een geweldige prijs (nou ja, het is sowieso een geweldige prijs voor een mooie lens) en je hebt altijd een scherpe, lichtsterke lens in je tas wanneer je hem nodig hebt.

Een lichtsterke 135mm-portrétlens

Je weet inmiddels dat mijn twee favoriete lenzen voor portretten de 70–200 mm f/2.8 en de 85 mm f/1.8 zijn, maar er is nog een lens die ook erg populair is bij portretfotografen. En hoewel ik deze lens zelf niet gebruik, wil ik hem hier toch graag noemen. 135 mm wordt door sommige portretfotografen beschouwd als de perfecte brandpuntsafstand voor portretten en past precies in dat flatterende bereik van perspectiefcompressie (je ziet niet veel zichtbaar verschil in perspectiefcompressie als je eenmaal boven 135 mm komt), dus voor sommigen is deze lens gewoon te perfect. De Canon 135 mm f/2 is een uitstekende keuze omdat het f/2 is (wat geweldig is voor het maken van zachte, wazige achtergronden), maar slechts € 1.000 kost. Als je met Sony fotografeert, kost de Sony 135 mm f/1.8 twee keer zoveel, net iets meer dan € 2.000. Je zou de Sigma Art-lens (zie afbeelding) kunnen overwegen, die ook f/1.8 is en echt scherp... en deze is meer dan € 600 goedkoper. Ze maken er ook een voor Nikon, voor ongeveer dezelfde prijs. Nikon maakt er zelf een, maar het is een soort old-school lens (hij ziet er old school uit), dus voor dezelfde prijs zou ik waarschijnlijk voor de nieuwere Sigma Art-lens kiezen.

Vermijd voor de meeste portretten groothoeklenzen

Als het je doel is om mensen er op hun best uit te laten zien, dan zeg ik je wat ik tegen een vriend zou zeggen: vermijd groothoeklenzen. Ze zorgen meestal voor vervorming en de gezichten van mensen zien er meestal niet erg goed uit als ze vervormd zijn. Bovendien, als een deel van je onderwerp in de buurt van de randen van de foto komt, worden die delen langwerpiger (zoals de voet van het onderwerp in de afbeelding). Om dat te voorkomen moet je dus je onderwerp vrijwel in het midden van de foto plaatsen. Daarom raad ik aan om het bij telelenzen of zoomlenzen met een langere brandpuntsafstand te houden (denk daarbij aan minimaal 85 mm of meer) voor flatterender resultaten. Nu kan het voorkomen dat je een groothoeklenzen nodig hebt, zoals wanneer je een omgevingsportret maakt waarbij de locatie belangrijk is voor het algemene beeld. Als je bijvoorbeeld een portret van een formule 1-coureur maakt die voor zijn bolide poseert, is het voor het verhaal misschien belangrijk om de auto en misschien zelfs het circuit in de compositie op te nemen. Dus in dat geval moet je mogelijk een groothoeklenzen gebruiken. Je doet dit omdat je weet dat de algehele scène en het verhaal net zo belangrijk zijn als het onderwerp. En wat je inlevert aan een flatterender weergave van de gelaatstreken van de coureur krijg je terug in een grootsere, indrukwekkende scène. Vergeet niet, zoals ik al zei, dat de vervorming aan de randen van de foto erger is. Als je dus een portret met een groothoeklenzen wilt maken, probeer dan je onderwerp en al zijn of haar ledematen zo veel mogelijk in het midden van het kader te plaatsen om te voorkomen dat die lichaamsdelen worden uitvergroet.

Moet je eigenlijk wel portretten maken met een groothoeklens?

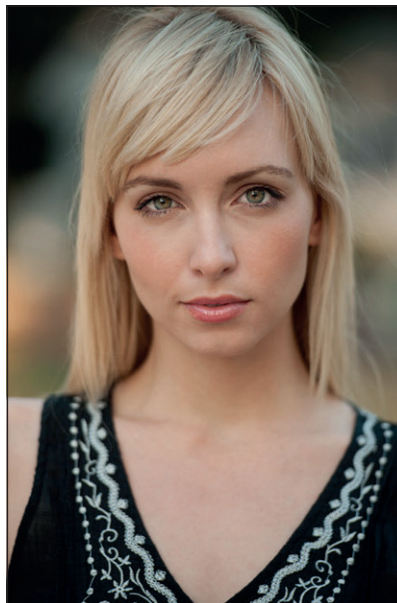

Nu zijn er fotografen die zeer succesvol portretten maken met een groothoeklens en ze kiezen voor groothoek omdat ze op zoek zijn naar een zeer specifieke uitstraling. Dat gezegd hebbende, beheersen deze fotografen hun portretvaardigheden tot in de puntjes, dus ze kennen de regels (lenzen met een langere brandpuntsafstand, die worden beschouwd als 'portretlenzen', leveren je flatterender resultaten op), maar ze overtreden deze regels opzettelijk vanwege de specifieke uitstraling die ze zoeken. Ze begrijpen volledig de beperkingen van het maken van groothoekportretten en ze werken daarbinnen. Nu kom je misschien op een punt waarop je ook de regels wilt overtreden, maar ik hoop dat dat moment komt nadat je het fotograferen met langere, meer flatterende lenzen onder de knie hebt. Op die manier overtreed je de regels omdat je de regels kent en moet overtreden om een bepaalde uitstraling te realiseren, niet omdat je niet beter weet. Ik zie heel veel vreselijke portretten gemaakt door mensen die het gebruik van de langere lenzen nooit onder de knie hebben gekregen (ze weten niet wat ze niet weten) en dat is te zien aan hun foto's. Bekijk de foto's hierboven eens. De linkerfoto is gemaakt met een groothoeklens. De foto rechts is van hetzelfde onderwerp, even later genomen op dezelfde locatie, maar met een flatterende lens met langere brandpuntsafstand. De opname links is niet echt verschrikkelijk en het onderwerp ziet er niet vreselijk uit, maar het ziet er niet zo flatterend uit als de opname met een flatterende lens (een echte portretlens). Trap niet in die valkuil en bewandel voorlopig de weg van de flatterender lenzen met langere brandpuntsafstanden. Later kun je nog altijd beslissen of je met een groothoeklens aan de slag wilt.

Waarom ik voor close-up 50mm-lenzen vermijd

50 mm op f/2.8

200 mm op f/2.8

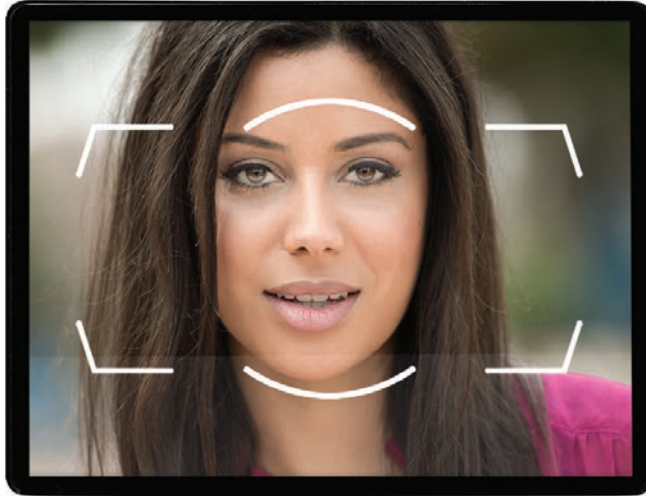
50mm-lenzen zijn handig als je ten voeten uit modefoto's maakt, maar bij portretfoto's is de vervorming van zo'n lens totaal niet flatterend voor je onderwerp (zie afbeelding, het enige wat veranderde was de lens). Ik begrijp dat mensen worden aangetrokken door een 50mm-lens, je kunt al een f/1.8 krijgen voor ongeveer € 100 tot € 125, wat erg goedkoop is voor een scherpe, lichtsterke lens waarmee je bij weinig licht kunt fotograferen en/of de achtergrond onscherp kunt maken. Om de achtergrond met een 50mm-lens onscherp te krijgen, moet je echter vrij dicht naar je onderwerp toe gaan, wat betekent dat je wat onflatterende gezichtsvervorming krijgt (zie nogmaals de afbeelding linksboven). Je zult op internet veel fotografen (inclusief mijzelf) tegenkomen die je vertellen geen portretten met een 50 mm te maken. Maar het is internet, dus andere meningen zul je ook tegenkomen, waaronder YouTube-video's als 'Waarom je een 50mm-lens nodig hebt voor portretten'. Houd daarbij rekening met het volgende: (1) vaak zijn de fotografen die portretten maken met 50 mm eigenlijk straatfotografen en ze maken geweldige 50mm-foto's van oude mensen in een park met een ruwe, verweerde huid. Dit lijkt meer op documentaire-achtige portretten, het gaat niet om een flatterend portret. Dit soort opnames zien er cool uit, maar het fotograferen in die stijl kost veel oefening en veel nabewerking. (2) De andere kant van de medaille is dat 50mm-lenzen een specifieke uitstraling opleveren. Er zijn fotografen die van die uitstraling houden en ze hebben geleerd hoe ze daarmee goede resultaten kunnen krijgen. Maar ik zou een vriend niet aanbevelen om portretten met een 50 mm te maken. Vanwege de lensvervorming is het lastiger om een flatterend portret te maken. Neem het volgende in overweging: hoewel je veel professionele fotografen zult vinden die je waarschuwen om geen 50mm-lens te gebruiken voor portretten, zul je er geen vinden die je vertelt dat je geen 85 mm of langere lens voor portretten moet gebruiken. Dat zegt genoeg. Die lenzen met langere brandpuntsafstand worden niet voor niets 'portretlenzen' genoemd.

Ja, die zonnekap heb je nodig

Er zijn drie redenen om de zonnekap te gebruiken die bij je lens geleverd is: (1) hij is in feite speciaal voor jouw lens ontworpen om de lensreflectie ('lensflare') te verminderen die we waarschijnlijk tegen gaan komen tijdens het maken van portretten buitenshuis. Lensreflectie is om allerlei redenen slecht, zoals de weergave van grote kleurenringen over een deel van je foto, maar het grootste nadeel is dat het algehele contrast in je portret vermindert. De zonnekap helpt dus enorm bij het verminderen van lensreflectie en dat is goed. (2) Hij beschermt je lens tegen krassen. Die kap heeft er vaker dan ik kan tellen voor gezorgd dat de voorkant van mijn lens niet werd bekrast. Ik laat hem er dus altijd op zitten. (3) Het ziet het er cool uit. Het spijt me, maar zo is het wel. Als je een zonnekap op een 70-200 mm zet, ziet de lens er zoveel groter uit dat andere fotografen instinctief aan de kant gaan en je voor laten. Toegegeven, deze laatste reden heeft waarschijnlijk alleen betrekking op mannen, dus als je een vrouw bent die dit leest en je je hoofd schudt en denkt: jongens, alsjeblieft..., kan ik niet zeggen dat je ongelijk hebt.

Deze drie dingen creëren die zachte achtergronden

Het is niet alleen het diafragma waar het om gaat. Het gaat om dicht bij je onderwerp komen, afstand nemen tot de achtergrond *en* het diafragma. Als ik zou moeten kiezen tussen sterk inzoomen of een groot diafragma gebruiken om een zachte, wazige achtergrond te creëren, zou ik voor zoomen kiezen. Dit is de reden: ik kan een zoomlens nemen, strek inzoomen op mijn onderwerp bij $f/5.6$ of $f/6.3$ en toch een mooie zachte achtergrond krijgen, zolang die achtergrond niet direct achter mijn onderwerp staat. Maar als ik niet ver op mijn onderwerp in zou zoomen en een diafragma van $f/2.8$ zou gebruiken, zou de achtergrond zelfs met dat grote diafragma slechts minimaal of helemaal niet onscherp zijn. Het is de combinatie van inzoomen op je onderwerp, zorgen voor zo veel mogelijk ruimte tussen je onderwerp en de achtergrond en een groot diafragma die voor die geweldige onscherpe achtergrond zorgt die je onderwerp van de achtergrond losmaakt (hoe verder je onderwerp van de achtergrond verwijderd is, des te meer scheiding je krijgt).

Minimale scherpstelafstand

Als je een portretfoto wilt maken en je kunt je lens niet scherpstellen, komt dit waarschijnlijk omdat je zo dicht bij je onderwerp staat dat je lens niet scherp kan stellen. Lenzen hebben zo iets als een minimale scherpstelafstand en als je lens niet scherpstelt, betekent dit dat je probeert binnen het bereik van die minimale scherpstelafstand te fotograferen en dus niet kunt scherpstellen. Stap een paar meter achteruit en zoom vervolgens in, zodat je dezelfde compositie krijgt (daarom ben ik zo dol op een zoomlens). Hoe kom je erachter wat je minimale scherpstelafstand is? Soms staat het op de buitenkant van je lens afgedrukt (zie afbeelding) of aan de voorkant op de plek waar je een filter op kunt schroeven (misschien zie je iets dergelijks als '1.5 ft' staan. Dat is de minimale scherpstelafstand). Een interessant, semi-vreemd weetje: je zou aannemen dat er vanaf het uiteinde van je lens zou worden gemeten, toch? Nee. Dat zou te gemakkelijk zijn. Te duidelijk. Het wordt gemeten vanaf het brandpuntsvlak in je camerabody en die plek van waaraf wordt gemeten, wordt meestal direct op de body van je camera aangeduid met behulp van een streepje met een cirkel in het midden. Dat is het brandpuntsvlak vanwaar de afstand wordt gemeten. Zo, nu weet je het.

Hoe de lenskeuze van invloed is op je achtergrond

Je hebt me horen praten over perspectiefcompressie en hoe flatterend dat is voor portretten, maar perspectiefcompressie beïnvloedt eigenlijk meer dan de gezichten van mensen, het beïnvloedt hoe je achtergrond op de foto wordt weergegeven. Wanneer je bijvoorbeeld een groothoeklens gebruikt, laten we zeggen een 24mm-lens (zie afbeelding links), wordt de scène naar achter verplaatst, zodat de achtergrond achter je onderwerp op de foto verder weg lijkt dan deze in werkelijkheid is. Dat is geweldig als je een scène er groot en indrukwekkend wilt laten uitzien, want je maakt de scène groter dan hij in werkelijkheid is. Als je nu de lens zou verwisselen voor een lange telelens of zoomlens (zoals ik hier deed, waarbij ik overschakelde naar een 70–200 mm), geen van je camera-instellingen zou wijzigen en je scherp zou inzoomen op je onderwerp, zou de achtergrond niet alleen onscherp lijken, deze lijkt ook veel, veel dichterbij je onderwerp, alsof deze zich vlak achter je onderwerp bevindt (zie afbeelding rechts). Dus denk hier dus eens over na: wanneer je in je tas grijpt om een lens te kiezen, neem je eigenlijk een belangrijke beslissing over de compositie. Je beslist namelijk of je achtergrond scherp is en verder weg van je onderwerp of onscherp en dichterbij je onderwerp. Kies verstandig, jonge Padawan.

Fotografeer ermee waarvoor je hem hebt gekocht

Zoals ik eerder in dit hoofdstuk heb vermeld, zijn snelle lenzen (lenzen met echt grote diafragma's, zoals $f/2.8$, $f/2$, $f/1.8$ en groter) duur en als je zo veel geld gaat uitgeven, gebruik ze dan ook op het diafragma waarvoor je ze hebt gekocht. Anders is het geldverspilling. Als je een 85mm $f/1.8$ hebt gekocht en je merkt dat je op $f/4$ of $f/5.6$ of $f/11$ of een ander diafragma dan $f/1.8$ fotografeert, mis je de hele reden dat je die lens hebt gekocht. Elke lens die je al hebt, heeft $f/5.6$ en $f/8$ en $f/11$. Gebruik voor portretten het diafragma waarvoor je de lens hebt gekocht. Je krijgt dan het beste effect dat de lens kan leveren.

Moet je een lens met IS of VR kopen? Nou, dat hangt ervan af

Als je naar lenzen kijkt, zul je merken dat veel fabrikanten IS (beeldstabilisatie) of VR (vibratiereductie) in de lens hebben ingebouwd. Tijdens het winkelen merk je ook dat lenzen met deze ingebouwde functies meer kosten, maar het kan de moeite waard zijn, afhankelijk van waar je je portretten bij natuurlijk licht fotografeert. Als je merkt dat je veel fotografeert bij zonsopgang, zonsondergang of in situaties met weinig licht, dan helpen IS en VR hier echt bij. Ze helpen niet als je midden op de dag fotografeert met sluitertijden van 1/500 seconde of korter, gewoon omdat je met die korte sluitertijden geen beeldstabilisatie nodig hebt. Je hebt IS of VR nodig als je je in een situatie met weinig licht bevindt, wat betekent dat je sluitertijden erg lang worden, zoals 1/30 seconde, 1/8 seconde of zelfs langer. In dat soort situaties helpt IS of VR om je lens te stabiliseren, waardoor je geen last van cameratrillingen hebt die wazige foto's veroorzaken. Dus kort gezegd: ze helpen in situaties met weinig licht en als je lens IS of VR heeft, moet je die in dat soort gevallen zeker inschakelen. Als je nooit bij weinig licht fotografeert, dan heb je IS of VR niet nodig en kun je jezelf waarschijnlijk genoeg geld besparen om een andere lens te kopen. Denk na over het soort portretfoto's dat je wilt maken, zodat je weet of IS of VR iets is waarvoor je wel of geen geld gaat uitgeven.